

23034

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ
ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐԻ

Հրատարակություն

ՀԽՍՀ ԱՐՏԱԴՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻ

Երեվան--1937

331.1

2-25

54

05 JAN 2010

331.1
2-25

ՎՄՐԱՇՈՒՄ

ՀԽՍՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻ-
ՏԵՑԻ ՅԵՎ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐՆԵՐԻ
ԽՈՐՀՐԴԻ

Արտադրական—ընկերական դասարաններ
կազմակերպելու մասին
1931 թ. հուլիսի 26-ին

ՀԽՍՀ ձեռնարկություններում և հիմ-
նարկներում աշխատանքի կարգապահու-
թյան խախտումների, արտադրությունը
կազմալուծողների, նաև հին կենցաղի մնա-
ցորդների (հարբեցողություն և այլն) դեմ
պայքարի շուրջը բանվորների և ծառայող-
ների լայն մասսաների հասարակական
ինքնազործունեությունը կենտրոնացնելու
նպատակով, Կենտրոնական Գործադիր Կո-
միտեն և Ժողովրդական Գործարարների Խոր
հուրդը ՎՄՐԱՇՈՒՄ են.

1. 50 հոգուց ավելի բանվորներ և ծա-
ռայողներ ունեցող գործարանային ձեռ-

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0196644

նորկություններում, պետական և հասարակական հիմնարկներում կազմակերպել արտադրական-ընկերական դատարաններ:

2. ՀեՍՀ Կենտրոնական և Ժողովրդավարի կողմից 1929 թ. դեկտեմբերի 16-ին հաստատված «Ընկերական դատարանների մասին» կանոնադրության հիման վրա գործաբանային ձեռնարկություններում, պետական և հասարակական հիմնարկներում գործող ընկերական դատարանները վերանվանել արտադրական-ընկերական դատարաններ և վերակառուցել այս վորոշման համաձայն:

3. Արտադրական-ընկերական դատարանների նպատակն է՝

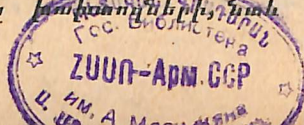
ա) պայքարել արտադրական կարգապահությունն ամրապնդելու և ձեռնարկության ու հիմնարկի արդիֆինպլանները կատարելու համար, ձեռք առնելով նախադրուշացման և կարգապահական ներգործության միջոցներ աշխատանքի կարգապահությունը, ներքին կարգապահական կանոնները խտրողներին, ձեռնարկու-

թյան կամ հիմնարկության պատկանող գույքին անխնամ վերաբերվող անձանց նկատմամբ:

բ) պայքարել բանվորների և ծառայողների հին կենցաղային մնացորդների դեմ (հարբեցողություն, սրիկաշություն, վերավորանք), վորոնք խախտում են աշխատանքի կարգապահությունն արտադրության մեջ:

4. Արտադրական-ընկերական դատարանները ձեռնարկություններում ընարվում են հարվածային բանվորներից, իսկ հիմնարկներում՝ հարվածային ծառայողներից: Ընարությունը կատարվում է համապատասխան ձեռնարկության ու հիմնարկության բանվորների և ծառայողների ընդհանուր ժողովներում կամ գործարանային կոնֆերանսներում: Արտադրական-ընկերական դատարանի կազմն է՝ նախագահ, մեկ կամ յերկու տեղակալ և տասը հոգուց վոչ պակաս անդամներ:

Դատարանի անդամների քանակը սահմանվում է տվյալ ձեռնարկության, կամ

56860-66

հիմնարկութեան ընտելութիւնները և ծառայող-
ների ընդհանուր ժողովի կամ գործարանա-
լին կոնֆերենցիայի կողմից:

Արտադրական—ընկերական դատարան-
ներն ընտրվում են մինչև մեկ տարի ժամա-
նակով: Գործարանային և տեղական կոմի-
տեներին իրավունք է վերապահվում բացարկ
հայտնել ընտրված դատարանի ամբողջ կազ-
մի կամ նրա առանձին անդամների դեմ:

Նախագահը, նրա տեղակալները և ար-
տադրական-ընկերական դատարանների ան-
դամները կարող են ժամանակից շուտ հեռ
կանչվել ընտրողների կողմից, յեթե նրանք
չեն արդարացնում ընտրողների վստահու-
թյունը:

5. Արտադրական-ընկերական դատա-
րաններն իրենց վրա դրված խնդիրների
համեմատ քննում են հետևյալ դործերը և
արարքները՝

ա) աշխատանքի կարգապահութեան
խախտումները, այն և՛ աշխատանքից հա-
ճախակի ուշանալը, գործալքումը, հարբած
դրութեամբ աշխատանքի գալը և վոչ հար-

գելի պատճառներով մի ձեռնարկությունից
մյուսն անցնելը.

բ) սոցիալիստական գույքին (մեքենա-
ներին, գործիքներին, նյութերին, շենքե-
րին և այլն) սխտեմատիկաբար անխնամ
վերաբերմունք ցույց տալը.

գ) սահմանված նորմաներից բարձր
խոտանք (բրակ) արտադրելը.

դ) խոսքով, գրավոր կամ գործողու-
թյամբ հասցրած վիրավորանքները (վար-
կարերով սուտ տեղեկություններ տարա-
ծելը) և առանց մարմնական վնասվածքնե-
րի հարվածներ հասցնելը.

ե) ձեռնարկութեան կամ հիմնարկու-
թեան տերիտորիայի վրա բանվորներից և
ծառայողներից կատարված գողութուննե-
րը, նաև ձեռնարկութեան կամ հիմնարկու-
թեանը պատկանող նյութերի կամ գործիք-
ների գողութունը, յեթե գողացված իրերի
արժեքը 50 ուրլուց ավելի չէ.

զ) սրիկայութեան այն դեպքերը, վո-
րոնք յենթակա չեն քրեական հետապնդ-
ման կամ կենցաղային բացասական այլ

արարքները, վորոնք չեն համապատասխանում կողբեկտիվի պահանջներին.

ը) 50 ոււրուրց վոչ ավելի գույքային վեճերը:

6. Արտադրական-ընկերական դատարանների քննության յենթակա չեն՝

ա) այն գործերը, վորոնք ծագում են ձեռնարկություններում և հիմնարկներում ստորադաս ու վերադաս պաշտոնատար անձանց, նաև բանվորների ու վարչատեխնիկական անձնակազմի միջև այն հարաբերություններին շուրջը, վորոնք անմիջորեն բղխում են ավել ձեռնարկության կամ հիմնարկության մեջ, նրանց ունեցած աշխատանքից.

բ) ալիմենտի (ապրուստի միջոցի) և աշխատանքային հարցերը 5-րդ հոդվածի «ա» «բ» և «գ» կետերում նախատեսված, նաև ձեռնարկության պատկանող նյութերի և գործիքների գողության վերաբերող (հոդված 5, կետ «ե») գործերը յենթակա չեն արտադրական-ընկերական դատարանի քննության այն դեպքերում, յերբ ձեռնար-

կության կամ հիմնարկի վարչությունն ինքն ե գործը հանձնում արտադրական-ընկերական դատարանին, կամ չի առարկում հասարակական կազմակերպության, կամ բանվորների ու ծառայողների կողմից հարուցված գործն արտադրական-ընկերական դատարանում քննելու դեմ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.-Արտադրական-ընկերական դատարանն, իր վարչութի մեջ ընդունելով չերկաթուղագծի վրա աշխատանքի կարգապահության և ներքին կանոնները խախտելու վերաբերյալ ծագած բոլոր տեսակի գործերը, պարտավոր ե նախ քան քննության անցնելը՝ այս մասին անմիջապես հայտնել չերկաթուղու վարչությանը, վերջինը վոչ ուշ, քան յերեք ռվա ընթացքում այս առթիվ դատարանին իր համաձայնությունն ե տալիս:

7. Արտադրական-ընկերական դատարանները 5-րդ հոդվածում նշված գործերը քննում են՝

ա) յերբ կողմ են հանդիսանում մի ձեռնարկության կամ հիմնարկության բանվորներն ու ծառայողները, նրանց ընտանիքի անդամները, նաև այլ անձինք, վորոնք թե՛ յեւ չեն աշխատում տվյալ ձեռնարկության կամ հիմնարկության մեջ, բայց ընկնում են գործարանային տերիտորիայի վրա:

բ) յերբ կողմ են հանդիսանում մի քաղաքի կամ քաղաքամասի տարբեր ձեռնարկության կամ հիմնարկության բանվորներն ու ծառայողները, վորտեղ կազմակերպված են արտադրական-ընկերական դատարաններ այդ դեպքում գործերը քննվում են այն ձեռնարկության կամ հիմնարկության արտադրական-ընկերական դատարանում, վորտեղ աշխատում է զանցանք կատարող անձը կամ պատասխանողը:

գ) յերբ հարցերն ուղղված են առանձին բանվորների ու ծառայողների դեմ թե՛ տվյալ ձեռնարկության ու հիմնարկության բանվորների և ծառայողների, վարչության կամ հասարակական կազմակերպությունների կողմից և թե՛ ուրիշների կողմից, վորոնք

զանվում են քաղաքամասի, կամ քաղաքի տերիտորիայի վրա:

8. Այն դեպքերում, յերբ արտադրական-ընկերական դատարանին ընդատյալ զանցանքի մեջ նկատվում են նաև հանցագործության նշավանդակներ, ամբողջ գործը պետք է հանձնվի համապատասխան ժողովատարանի քննությունը:

9. Արտադրական-ընկերական դատարանում գործերը կարող են հարուցվել շահագրգռված անձանց կամ արհմիութենական և հասարակական կազմակերպությունների թե՛ բանավոր և թե՛ գրավոր դիմումներէ հիման վրա:

10. Արտադրական-ընկերական դատարաններն իրենց աշխատանքներում կաշկանդված չեն դատավորության ձեվական կանոններով, բացի այն կանոններից, վորոնք հիշված են այս վորոշման մեջ:

Արտադրական-ընկերական դատարաններում դատավորությունն ազատ է ամեն տեսակի զրամական և այլ զանձույններից:

11. Արտադրական-ընկերական դատարա-

նում գործերը քննվում են դոնբաց նիս-
տում՝ նախագահի կամ նրա տեղակալի և
դատարանի յերկու անդամների կազմով, վո-
րոնք մասնակցում են նիստին հերթականու-
թյան կարգով: Նիստերի որերն ու ժամերը
արտադրական, ընկերական դատարանի կող-
մից վորոշվում են այն հաշվով, վորպեսզի
դատարանին մասնակցողները չկորվեն ար-
տադրության աշխատանքներից:

Արտադրական-ընկերական դատարա-
նում գործերը պետք է քննվեն դիմում ըս-
տանալու պահից վոչ ուշ, քան հինգ որվա
ընթացքում:

Արտադրական-ընկերական դատարա-
նին տեխնիկապես սպասարկում են գործա-
րանային կամ տեղական կոմիտեների ապա-
րամները:

12. Արտադրական-ընկերական դատա-
րանը պարաավոր է գործը քննելիս հրավի-
րել բողոքատվին, պատասխանողին-կամ
զանցանք կատարողին, լսել նրանց բացա-
տըրությունները, անհրաժեշտության դեպ-
քում հարցաքննել վկաներին, կատարել տե-

ղական վննություն և ձեռք առնել բոլոր
միջոցները՝ գործը ավելի լրիվ, բազ-
մակողմանի պարզելու համար:

Յեթե գործին մասնակցող անձինք,
տեղեկություն ստանալով, դատարան չեն
ներկայանում, գործի քննությունը կարող
է կամ հետաձգվել՝ չներկայացող անձանց
կանչելու համար, կամ քննվել նրանց բացա-
կայությամբ, կամ թե կարճվել:

13. Արտադրական-ընկերական դատա-
րանի վորոշումներն ընդունվում են դատա-
րանի կազմի ձայների մեծամասնությամբ,
շարադրվում են՝ կարճ և գրավոր ու հրա-
պարակով հայտարարվում գործին մասնակ-
ցողներին:

14. Զանցառու անձանց նկատմամբ ար-
տադրական-ընկերական դատարանները կա-
րող են կիրառել հետեվյալ ներգործական
միջոցները՝

ա) նախազգուշացում.

բ) հասարակական պարսավանք, հրա-
պարակելով կամ չհրապարակելով այն պա-
տի կամ կենտրոնական թերթերում.

դ) տասն ութը լույց վոչ ավելի տուգանք հողուտ հասարակական կազմակերպությունների («Կաջը-Ավիաքիմ»), «Մանուկների բարեկամների ընկերություն» և այլն)։

դ) գույքային վնաս հատուցելու պարտավորություն, յեթե այն 50 ութը լույց ավելի է։

յե) վարչություն առաջ հարց հարուցել՝ աշխատանքից արձակելու մասին։

զ) հարց հարուցել արհմիութենական համապատասխան կազմակերպության միջոցով գանցառուին վորոշ ժամանակով արհմիությունից հեռացնելու մասին։

15. Արտադրական-ընկերական դատարանների վորոշումները վերջնական են, յենթեկա չեն բողոքարկման և կատարվում են անմիջապես։

16. Տուգանքի և դրամական գանձումների հատուցման վերաբերյալ արտադրական-ընկերական դատարանի վորոշումները կամովին չկատարելու դեպքում, այդ գանձումները կատարվում են ձեռնարկության կամ հիմնարկության վարչության միջոցով

բանվորի կամ ծառայողի աշխատավարձից՝ ՀԽՍՀ Քաղ. Դատ. Որ. 290 հոդվածով նախատեսված կանոնների համաձայն։ Արտադրական-ընկերական դատարաններին իրավունք է վերադասվում տուգանքը և այլ դրամական գանձումները հետաձգել կամ մի քանի նվազով գանձել։

17. Արտադրական-ընկերական դատարանի գործունեության վրա հսկողություն իրականացվում է Ժողդատարանի կողմից։ Ժողովրդական դատավորն, արտադրական-ընկերական դատարանում յերեվան հանելով այդ դատարանին վոչ ընդատյա գործ, կամ արտադրական-ընկերական դատարանի վորոշման մեջ նկատելով նրա իրավասություն սահմաններից դուրս դալու դեպքեր, կամ թե որենքի եյական խախտում, կասեցնում է այդ վորոշման կատարումը և ընդունում է այն ի քննություն։

18. Արտադրական-ընկերական դատարանների դեկավարություն իրագործում են ՀԱՄԽ-ը և Գերագույն դատարանը, իսկ

199

32-0
C22254

տեղերում՝ տեղական արհեստակցական և
արդարադատության մարմինները:

(Հրապարակված է Հայկական ԽՍՀ Որ.
և կարգ. ժող. 1931 թ. № 2 հոդ. 124)

